Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

Збірник наукових праць

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

ВИПУСК 10

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Рівненського державного гуманітарного університету

Рівне – 2002

ББК 81
А 43
4
УДК 811.161.2

Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип.10. – Рівне: РДГУ, 2002. – 190

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших вишів. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань синтаксису і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

Редакційна колегія:

Головний редактор — ***Шульжук Каленик Федорович,*** доктор філологічних наук , професор, зав. кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету, дійсний член Академії наук вищої школи України

Заступник головного редактора — ***Шевчук Степан Іванович,*** кандидат філологічних наук, професор, директор Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету

Члени редакційної колегії:

1. **Бойко В.Г.,** доктор філологічних наук, професор кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
2. **Вихованець І.Р.,** доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу історії і граматики української мови Інституту української мови НАН України (м. Київ).
3. **Вокальчук Г.М.,** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
4. **Галич О.А.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української літератури Луганського державного педагогічного університету.
5. **Голомб Л.Г.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Ужгородського державного університету.
6. **Гуйванюк Н.В.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
7. **Давидюк В.Ф.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
8. **Денисюк І.О.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
9. **Дунаєвська Л.Ф.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
10. **Загнітко А.П.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Донецького державного університету.
11. **Зелінська Л.В.,** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
12. **Іваницька Н.Л.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського.
13. **Кузьмич О.О.,** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
14. **Поліщук Я.О.,** доктор філологічних наук, доцент, зав. кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
15. **Радишевський Р.П.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
16. **Турган О.Д.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Запорізького державного університету.
17. **Удалов В.Л.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету (м.Луцьк).
18. **Чирков О.С.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри теорії літератури Житомирського державного педагогічного інституту ім. І.Я.Франка.

Упорядники: *Якимчук О.І., Кузьмич О.О.*

Друкується за рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №9 від 26 квітня 2002 р.).

За точність і грамотність публікацій відповідають автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет
(вул. Остафова, 31, кафедра української мови)

ISBN 966-72-81-04-9

© Рівненський державний гуманітарний університет

література: історія, сучасний стан, перспективи розвитку. – Тернопіль: Збруч, 1999. – С. 246-250.
3. Сологуб Н.М. Мовний світ Олеся Гончара. – К.:Наукова думка, 1991. – 140 с.
4. Ставицька Л.О. Естетика слова в художній мові 20-30-х років ХХ ст. (Системно-функціональний аспект): Автореф. ... докт.філол. наук. – К.,1996. – 52 с.
5. Хвильовий М. Твори: У 2 т. – К.: Дніпро, 1990. – Т.І. – 650 с.
6. Хвильовий М. Твори: У 2 т. – К.: Дніпро, 1990. – Т.2. – 925 с.
7. Rzepinska M. Historia koloru. – Krakow, 1983. – 600 s.

Резюме

В статье анализируется система цветообозначений, характерная для художественной речи мастера украинской импрессионистической новеллы М. Хвылевого. Определены основные семантические типы номинаций цвета, описано функциональные особенности именных цветообозначений.

УДК 81’23:801.73

Леся Златів

ПРОБЛЕМА СПРИЙМАННЯ (РОЗУМІННЯ) ТЕКСТУ ТА ЙОГО СТРУКТУРНО – СМИСЛОВОГО АНАЛІЗУ В ПСИХОЛІНГВІСТИЦІ

Проблема сприймання тексту є предметом вивчення окремої дисципліни – психолінгвістики, що розвинулася у 50-х роках ХХ століття на стику психології та лінгвістики. Виникнувши в США, вона одержала підтримку в інших країнах, зокрема в Радянському Союзі, де вже існував грунт для розвитку її ідей (роботи О.Потебні, Л.Виготського). Не зупиняючись детально на історії розвитку психолінгвістики, зазначимо лише, що в цій галузі досі немає одностайності у визначенні її предмета, завдань, теоретичних підходів і методів дослідження. Звідси й існування багатьох психолінгвістичних напрямів.

Так, американська психолінгвістика бере свої витоки з біхевіористської психології (Е.Торндайк, Ч.Осгут, Б.Скінер)[1], трансформаційної та генеративної лінгвістики (Дж.Мілер, М.Хомський, Д.Слобін, Е.Бар-Хіллел)[2]. А “радянська” – із теорії мовленнєвої діяльності, котру вперше запропонував Л.Виготський [3] і розробили у своїх працях М.Жинкін [4-6], А.Лурія [7], М.Леонтьєв [8], О.Леонтьєв [9-11][3] та інші. Психологія

1 Біхевіористи розуміють зовнішні впливи на психіку людини винятково як механічно діючі стимули навколишнього середовища, а зміст психіки людини обмежують сукупністю реакцій організму на ці стимули і зв`язками стимулів з реакціями, котрі виникають завдяки тому, що та чи інша реакція виявляється корисною для організму [див.: 1].

2 Особливостями цих теорій є послідовне розмежування структур зовнішнього і внутрішнього мовлення (поверхневої і глибинної структур), непослідовність у розмежуванні внутрішнього мовлення і мислення, а також послаблена увага до плану змісту мовленнєвих висловлювань [див.: 2].

сприймання тексту була і досі залишається однією із найактуальніших проблем психолінгвістики.

На думку О.Леонтьєва, зарубіжна західна психолінгвістика 50-60-х рр., що склалася на базі лінгвістики, відтворювала обмеженість її теоретичних концепцій у трактуванні процесу сприймання тексту. По-перше, вона займалась проблемами сприймання і породження речення, а не тексту. По-друге, речення розглядалося поза реальною ситуацією спілкування. По-третє, ігнорувалося місце сприймання висловлювання в системі психічної діяльності людини. Сприймання розглядалось як автономний, самоцінний процес, а текст – як єдиний і безпосередній об'єкт сприймання. Практично ігнорувалися індивідуальні особливості сприймання. Нарешті, для психолінгвістів тих років було характерне безпідставне перенесення моделей, виведених лінгвістичним чи логічним способом, на психологічну структуру і психологічні функції відповідних одиниць [12: 18-19].

У психолінгвістичних дослідженнях 70-х років намітилась тенденція до подолання відзначеної вище обмеженості. Зокрема декларується вихід за межі речення в текст (однак проблема зводиться або до сприймання мовних засобів зв'язку і речень у тексті, або до сприймання логічної структури тексту).

Предметом сучасних психолінгвістичних досліджень західних учених, зокрема досліджень сприймання, залишається процес актуалізації в мовному продукті психологічних систем, що обслуговують "мовленнєву поведінку", чи процес співвідношення структури мови або тексту з більш чи менш ізоморфними їй психолінгвістичними моделями мовної здатності [там само: 19-20].

Предметом психолінгвістичних досліджень "радянських" учених та вчених СНД були і є різноманітні стратегії використання мови і тексту в активній цілеспрямованій діяльності.

Декілька циклів експериментів, спрямованих на вивчення евристичних стратегій у сприйманні тексту (дослідження залежності структури висловлювання від характеру зорового сприйняття; оптимального режиму роботи зорової системи і процесів смислової переробки тексту в умовах "швидкого читання"; ролі соціальних установок та інструкцій у сприйманні тексту тощо) підвели ряд учених до думки, що "глибина розуміння мовленнєвої інформації прямо пропорційна до ступеня усвідомлюваної реципієнтом необхідності відповіді на неї", тобто розуміння здійснюється ефективно, коли перед досліджуваним поставлено перцептивне завдання, пов`язане з "великою діяльністю" [там само: 22]. Результати цих експериментів привели до розгляду поняття "сприймання тексту" з точки зору так званої "психології образу" [8]. Згідно з цією концепцією, суть

---

3 Суть цієї теорії полягає в тому, що будь–який мовленнєвий акт визначається як специфічний вид діяльності (комунікативна діяльність), котрий починається "мотивом та планом і завершується результатом, досягненням накресленої мети; у середині ж лежить динамічна система конкретних дій і операцій, спрямованих на це досягнення» [11: 26]. Ця система має таку динамічну структуру: орієнтування, планування, реалізація і контроль [9: 33].

сприймання тексту полягає у створенні в реципієнта “образу змісту тексту” [там само]. Модель сприймання тексту виглядає так.

Відбувається поетапний синтез смислового змісту тексту на базі перцептивного і змістового аналізу (включаючи смислове прогнозування) мовленнєвого ланцюга. У результаті перцептивного аналізу, що має вибірковий (евристичний) характер, відбувається впізнавання й утримання в короткочасній пам'яті образів окремих мовних одиниць (насамперед слів). Далі відбувається одночасний процес виділення в семантичному змісті образу-слова окремих, значущих у даному контексті і ситуації, семантичних компонентів і синтезу цих компонентів в осмислене ціле, так що і на цьому рівні як семантичний аналіз, так і синтез мають евристичну природу, хоча й опираються на імпліцитне знання про лінгвістичні структури і структури тексту. Нарешті, на базі попередніх етапів сприймання формується глобальний образ змісту тексту [див.: 13].

У сучасній психології та психолінгвістиці виділяють два рівні сприймання чужого мовлення. Перший – сприймання мовлення, чи аналіз і синтез букв, достатні для того, щоби розрізнялись слова. Другий, більш високий рівень – розуміння мовлення, або аналіз і синтез різноманітних сигнальних чи смислових значень у мовленні. Розрізняючи сприймання і розуміння мовлення, треба разом з тим розглядати їх як єдиний процес. Сприймання – це аналіз і синтез матеріальних засобів мови: фонем, складів, слів, речень, інтонації. Розуміння – це аналіз і синтез сигнальних, чи смислових, значень усіх цих засобів [15: 302-304].

Зарубіжна психологія, зокрема гештальтпсихологія, пояснює феномен розуміння як особливий психічний акт збагнення, миттєвого осягнення людиною істотних відношень у сприйнятій дійсності безвідносно до знань. На противагу біхевіоризму, який інтерпретував мислительний пошук як метод проб і помилок, поступовий перебіг варіантів для успішного розв'язання задачі, гештальтпсихологія запропонувала розглядати розуміння людиною проблемної ситуації як певну стадію, що приводить до такого рішення, як “інсайт”, тобто раптове, не підготовлене попереднім досвідом, усвідомлення істотних відношень предметного світу.

Більшість “радянських” (у тому числі українських) дослідників відносить розуміння до сфери мислення (С.Рубінштейн, О.Соколов, А.Смирнов, Г.Костюк, А.Лурія, Л.Виготський, Н.Менчинська, Л.Доблаєв, Ю.Корнілов, О.Корніяка та ін.). Зокрема український учений Г.Костюк ототожнює процеси розуміння і мислення [15: 256], російський дослідник П.Іванов розглядає розуміння як найпростіший вид мислення і вважає, що, на відміну від творчого мислення, розуміння є “відтворюючим мисленням” [16: 247], а Н.Левітов розмежовує розуміння і мислення, вказуючи, що різниця між ними полягає в тому, що розуміння є результатом мислення [17: 115].

Отже, у сучасній науці існує 2 домінуючі точки зору на природу розуміння як психологічного феномена: 1) процес проникнення в сутність досліджуваних об'єктів і

явищ, специфічний спосіб пізнання; 2) творчий результат процесу пізнання людиною реальної дійсності, знання.

Один з найновіших психологічних словників фіксує таке визначення: "Розуміння – 1) здатність збагнути смисл і значення чогось і досягнутий завдяки цьому результат; 2) викликаний зовнішніми чи внутрішніми впливами специфічний стан свідомості, який фіксується суб'єктом як упевненість в адекватності відсторонених уявлень змістові впливу [17: 270].

Розуміння – опосередкований аналітико-синтетичний процес, що включає в себе розуміння основних елементів матеріалу та об'єднання їх в одне ціле. Більшість учених дотримується цієї думки й розвиває її, уводячи власні терміни на позначення основних елементів матеріалу, як-от: *"смислові віхи"* [15; 18; 19], *"смислові блоки"* [20], *"смислові теми"* [21] і т.ін.

Відштовхуючись від цього положення, психолінгвісти вивчають процеси розуміння у різних аспектах. Зокрема питання "глибини" і "повноти" розуміння досліджували такі вчені, як А.Смирнов, Л.Доблаєв, Ю.Шерковін, Н.Чепелєва [21: 30-33]; на проблемі переструктурування текстового матеріалу, встановлення ієрархії смислів з метою розуміння тексту зупинялися Е.Пассов, В.Сатінова, А.Брудний [22], операції, з яких складається процес розуміння, та головні його етапи виділяли Л.Доблаєв [20] і Г.Щедровицький та С.Якобсон [19].

Діалогічну природу розуміння було переконливо доведено М.Бахтіним на матеріалі аналізу діалогічного характеру тріади "смисл – текст – розуміння". Так, за М.Бахтіним, смисл актуалізується лише в зіткненні, у взаємодії з іншими (чужими) смислами, принаймні питаннями до тексту, що виникають у свідомості того, хто здійснює акт розуміння цього тексту. У такий же спосіб народжується і сам текст – як відповідь-реакція на інші тексти. Текст завжди розвивається на межі свідомостей двох суб'єктів. З цих припущень випливає й ідея діалогічності розуміння: відношення до смислу є завжди діалогічним, тому, власне, і розуміння вже є діалогічним; будь-яке розуміння є зіставленням певного тексту з іншими текстами [23].

Важливою проблемою в теорії розуміння є парадокс герменевтичного кола, що випливає з опозиції категорій "частина – ціле": для того, щоби зрозуміти цілий текст, треба зрозуміти його частини і за їх смислом реконструювати смисл цілого тексту. Проте зрозуміти смисл таких частин неможливо без розуміння смислу цілого тексту. Виходом з цього кола вважається метод послідовного висування гіпотез щодо смислу цілого тексту на базі первісного розуміння першого фрагмента. Знайомство з наступним фрагментом цілого тексту вже спирається на висунуту гіпотезу, що корегується та уточнюється в результаті осмислення цього фрагмента тощо. Отже, у процесі розуміння суб'єкт розуміння весь час узгоджує смисл текстових фрагментів із загальними гіпотезами про смисл цілого тексту й навпаки. Так продовжується до виникнення першої суперечності. У

разі відсутності суперечності суб’єкт розуміння має підстави дійти висновку, що його гіпотеза адекватно відображає смисл цілого тексту [24: 287].

Важливе місце в сучасній психології та психолінгвістиці займає проблема структурно-смислового аналізу тексту та впливу особливостей структурної організації тексту[4] на процес його розуміння.

Структура й семантика тексту створюють єдиний складний механізм, і коли ці два компоненти вступають у взаємодію, відбувається процес розуміння тексту.

Різні аспекти залежності розуміння від особливостей зовнішньої структури розглядали А.Венделанд, Е.Томпсон, В.Козієв, М.Мацковський, А.Маркова, Т.Дрідзе [див.: 21: 35-36], від внутрішньої (смислової) структури – М.Жинкін [6], Л.Доблаєв [20], Г.Чистякова [25], Н.Чепелєва [21] та інші.

Найдосконалішою, з нашої точки зору, є методика смислового аналізу, запропонована І.Неволіним та уточнена й доповнена Н.Чепелєвою [21: 12-15]. Н.Чепелєва провела експериментальне дослідження, метою якого було визначення ступеня впливу структурної організації тексту на розуміння його студентами вузів, і дійшла висновку, що глибоке розуміння тексту передбачає проникнення читача в його смислову структуру, тобто потребує виявлення та усвідомлення всіх смислових тем та рівнів, адекватне засвоєння насамперед теоретичних положень тексту, що несуть головне смислове навантаження. На думку дослідниці, показником глибини розуміння тексту є безпомилкова передача студентами ключових положень тексту, переструктурування текстового матеріалу відповідно до смислової ієрархії повідомлення, тобто винесення основних теоретичних положень на перший план, стиснення, згортання текстової інформації, особливо неістотної, формулювання власних висновків і узагальнень [там само: 37].

Таким чином, проаналізувавши наукові праці, що стосуються проблем сприймання (розуміння) тексту, можна виробити модель структурно-смислового аналізу тексту, яка виглядатиме так:

Поділ тексту на мінімальні частини змісту – мікротеми (або ССЦ)

↓

Усвідомлення семантичної неоднорідності виділених мікротем

↓

Групування мікротем у більші смислові утворення – підтеми і теми

↓

Встановлення ієрархії смислів у тексті, тобто розміщення смислових одиниць кожного рівня в порядку підвищення їх семантичної ваги в тексті

↓

Розуміння та формулювання теми та основної думки тексту

↓

4 Будь-який текст становить єдність зовнішньої (формальної) та внутрішньої (смислової) структур. Тобто в тексті нерозривно поєднуються поверхнева і глибинна семантика, перша з яких полягає у співвіднесенні елементів тексту з об'єктами і поняттями, позначеними цими елементами, а друга містить основний смисл повідомлення.

Представлення структури тексту у вигляді рівневої схеми

Складання плану до тексту

Визначення виду зв'язків між фразами тексту

Аналіз мовних засобів міжфразного зв'язку в тексті

Таку модель можна використовувати для навчання студентів гуманітарних закладів освіти адекватно сприймати науково-навчальні тексти в процесі засвоєння основ наук.

ЛІТЕРАТУРА

1. Современная психология в капиталистических странах/ Отв. ред. Е.В.Шорохова. – М.: Изд-во АН СССР, 1963. – 406 с.
2. Слобин Д., Грин Дж. Психолингвистика: Пер. с англ./ Под общ. ред. А.А.Леонтьева. – М.: Прогресс, 1976. – 350 с.
3. Выготский Л.С. Мышление и речь // Избранные психологические исследования. – М., 1956.
4. Жинкин Н.И. Механизмы речи. – Изд-во Акад. пед. наук РСФСР, 1958. – 370 с.
5. Жинкин Н.И. Психологические основы развития мышления и речи // Русский язык в школе. – 1985. – № 1. – С. 47-54.
6. Жинкин Н.И. Речь как проводник информации. – М.: Наука, 1982. – 160 с.
7. Лурия А.Р. Язык и сознание / Под ред. Е.Д.Хомской. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1979. – 320 с.
8. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. – М.: Мысль, 1965. – Изд. 2-е, доп. – 571 с.
9. Леонтьев А.А. Психолингвистические проблемы массовой коммуникации / АН СССР. Ин-т языкознания / Отв. ред. А.А.Леонтьев. – М.: Наука, 1974. – 147 с.
10. Леонтьев А.А. Слово в речевой деятельности // Некоторые проблемы общей теории речевой деятельности. – М.: Наука, 1965. – 245 с.
11. Леонтьев А.А. Язык, речь, речевая деятельность. – М.: Просвещение, 1969. – 214 с.
12. Леонтьев А.А. Понятие текста в современной лингвистике и психологии // Психолингвистическая и лингвистическая природа текста и особенности ее восприятия / Под ред. Ю.А.Жлуктенко, А.А.Леонтьева. – К.: Вища школа, 1979. – С. 7-18.
13. Зимняя И.А. Предметный анализ текста как продукта говорения // Смысловое восприятие речевого сообщения. – М., 1976. – С. 38-56.
14. Психология: Учебник для педагогических институтов/ Под ред. А.А.Смирнова (гл. ред.) А.Н.Леонтьева, С.Л.Рубинштейна, Б.М.Теплова. – М., 1962. – 560 с.

15. Костюк Г.С. Про психологію розуміння// Навчально-виховний процес і розвиток особистості. – К., 1989. – С. 251-300.
16. Иванов П.И. Общая психология. – Ташкент, 1967. – С. 224-268.
17. Краткий психологический словарь / Ред.-сост. Л.Карпенко; под общ. ред. А.Петровского, М. Ярошевского. – 2-е изд., расш., испр. и доп. – Ростов н/Д: Феникс, 1998. – 512 с.
18. Смирнов А.А. Психология запоминания. – Л.: изд АН РСФСР, 1948. – 328 с.
19. Щедровицкий Г.П., Якобсон С.Г. Заметки к определению понятий “мышление» и “понимание»// Мышление и общение. – Алма-Ата, 1973. – С. 28-32.
20. Доблаев Л.П. Смысловая структура учебного текста и проблемы его понимания / Под ред. В.В.Давыдова. – М.: Педагогика, 1982. – 176 с.
21. Чепелєва Н.В. Психологія читання тексту студентами вузів. – К.: Либідь, 1990. – 100 с.
22. Пассов Е.И., Сатинова В.Ф. Трансформация как психолингвистический критерий понимания речи // Вопросы психолингвистики и преподавания русского языка как иностранного. – М., 1971. – С. 91 – 112.
23. Бахтин М.М. Проблемы текста в лингвистике, филологии и других гуманитарных науках // Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1979. – С. 280-297.
24. Штерн І. Вибрані тоніки та лексикон сучасної лінгвістики. Енциклопедичний словник для фахівців з теоретичних гуманітарних дисциплін та гуманітарної інформації. – К.:“АртЕк”, 1998. – 336 с.
25. Чистякова Г.Д. Психологическое исследование содержательной структуры текста в связи с проблемой его понимания // Вопр. психол. – 1974. – № 4. – С. 115-127.

Summary

In article the review of the psychological literature devoted to a problem of perception (understanding) of the text is made, and also the model structurally - the semantic analysis of the text for training students to adequate perception of the contents scientifically educational information is developed.

УДК 811.161.2’38:821.161.2-2 ***Оксана Ожигова***

ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІСТИКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДРАМИ

Семантичний потенціал системи мови – безмежний. Але весь простір цієї великої мережі складається з невеликих елементів: речень, словосполучень, слів. Вибираючи той

ЗМІСТ

Розділ I. ***Теоретичні питання синтаксису***

Шульжук К.Ф. Функціональні параметри складного речення у художньому стилі 4

Беценко Т.П. Особливості функціонування конструкцій з прямою мовою в українських думах 10

Давнюк С.В. Особливості внутрішньої структури предикативних одиниць у складних конструкціях з сурядністю і підрядністю 14

Кузьмич О.О. Синтаксичні засоби творення ритму в прозовому творі (на прикладі новели Олеся Гончара "Модри камень") 20

Ричагівська Ю.Є. Специфіка засобів зв'язку складного речення в поетичному мовленні 24

Шкарбан Т.М. Експресивно-виражальні можливості конструкцій з однорідною супідрядністю 29

Шульжук Н.В. Загальнолінгвістичні проблеми опису українського діалогічного мовлення 34

Щербачук Н.П. Предикатні синтаксеми у структурі семантичного елементарного простого речення діалогічного мовлення 39

Розділ II. ***Семантика лексичних одиниць***

Кирилкова Н.В. Семантичне поле компонента верба в українських фраземах та пареміях 48

Крижановська О.М. Назви на позначення ахроматичних кольорів в українській мові 52

Сербіна Т.Г. Мовні зміни в лексиці російської мови новітнього періоду (за матеріалами сучасних газет) 60

Турик Л.Р. Дієслово говорити (казати): перфоматив чи дескриптив 64

Розділ III. ***Історія мови та лінгвістики***

Мандрик Н.В. Лексика слов'янських мов як джерело вивчення духовної культури давніх слов'ян 70

Розділ IV. ***Аспекти досліджень у словотворі***

Гаврилюк Н.В. Оказіональні прикметники-композити у поетичному словнику неокласиків (словотвірний аспект) 74

Степанова О.І. До питання про структурно-функціональну одиницю словотворчого рівня 79

Розділ V. ***Лінгвістика тексту***

Богдан С.К. Оказіональні звертання української епістолярії 86

Войцешук Л.А., Мандрик Н.В. Текст як об'єкт лінгвістичних досліджень 95

Вокальчук Г.М. Індивідуально-авторські юкстапозити в українській поезії 20-30 років XX століття 102

Горожа нова С.О. Кольороназви як елемент ідіостилю Миколи Хвильового 109

Златів Л.М. Проблема сприймання (розуміння) тексту та його структурно-смислового аналізу в психолінгвістиці 115

Ожигова О.В. Особливості стилістики сучасної української драми. 121

Смітюх Т.М. Інтертекстуальність у релігійних текстах 127

Соколовська С.Ф. Взаємообумовленість текстових категорій зв'язності та дискретності 132

Хом'як О.І. Принципи ідіостилістичного аналізу художнього

тексту 139
Розділ VI. ***Особливості говорів української мови***
Євтушок О.М. Модель і її мовленнєва реалізація: лексичний і семантичний аспекти 146
Мазяр В.П. Ареологія лексики народних промислів у західнополіських говірках української мови 149
Розділ VII. ***Проблеми мовної освіти***
Ковальчук Н.П. Питання взаємозв'язку синтаксису і пунктуації 154
Лещенко Г.П. Система вправ на збагачення мовлення учнів комунікативно значущою культурознавчою лексикою 157
Хом'як І.М. Питання методики орфографії в підручниках з української мови 167
Розділ VIII. ***Актуальні питання мовної культури***
Войцешук Л.А. Теорія формування комунікативно-мовленнєвих умінь у складних ситуаціях спілкування з точки зору функціональної культури мовлення 174
Олексієвець Л.С. Граматичні особливості ділових паперів 178
Відомості про авторів 183

Наукове видання

Актуальні проблеми сучасної філології

Мовознавчі студії

Збірник наукових праць

Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 10

Упорядкування та наукове редагування
Олександри Якимчук,
Оксани Кузьмич

Макет та комп'ютерна верстка
Андрія Слинька

Обкладинка
Олексія Литвина

Рекомендовано до друку Вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №9 від 26 квітня 2002 р.)

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших вишів. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань синтаксису і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

Макет, верстку, дизайн здійснено в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери,12
Рівненський державний гуманітарний університет
(вул. Остапова, 31, кафедра української мови). Тел.: 26-17-79

Підписано до друку 15.05.2000. Гарнітура Times Roman Cyr.
Умов. друк. арк.. 19, 0. Наклад 200 прим.